

INFORMACJA

o stanie i kierunkach rozwoju w Polsce
przedsiębiorczości społecznej

Materiał przeznaczony dla Podkomisji Stałej
ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi
Sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny

I. DORÓBEK POLSKIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ OKRESU 2004-2007

(Departament Pomocy i Integracji Społecznej, Departament Pożytku Publicznego)

I.1 Rok 2004 impulsem dla polskiej przedsiębiorczości społecznej

(Departament Pomocy i Integracji Społecznej)

Od 2004r. w Polsce nowe pojęcia ekonomii społecznej, w tym: pojęcie *przedsiębiorczości społecznej*, obecne są nie tylko w terminarzu działań aktywizacji społecznej i zawodowej grup szczególnego ryzyka na rynku pracy, ale przede wszystkim trwale wpisały się w polskie ustawodawstwo.

Przedsiębiorczość społeczna to praktyczny element nowego modelu polityki społecznej, który jest wyrazem przewartościowania idei „państwa opiekuńczego”, a szczególnie wyrazem walki z postawami roszczeniowymi, tzw. syndromem wyuczonej bezradności wśród adresatów pomocy społecznej¹. Przedsiębiorczość społeczna udowadnia przewagę koncepcji *workfare* (praca zamiast zasiłku) nad dotychczas realizowaną koncepcją *welfare state*. Wyróżnikami aktywnej polityki społecznej, a więc pośrednio i przedsiębiorczości społecznej są:

- wzmacnianie w życiu społecznym zasady pomocniczości państwa oraz kreowanie wzrostu znaczenia organizacji *non-profit*,
- wzmacnianie roli samorządności,
- uznawanie kapitału społecznego budowanego na podmiotowości wspólnot obywatelskich i lokalnych więzi społecznych,
- uznawanie takiej działalności za alternatywny sposób dla uzyskania pełnego zatrudnienia, oraz wolontariatu za pracę.

Brak jest dzisiaj nadal jednolitej definicji ekonomii społecznej².

W tym miejscu, przytoczone zostaną tylko dwie definicje, które w swej treści w sposób wyraźny podkreślają rolę i funkcje, jaką ma do spełnienia ekonomia społeczna. Pierwsza, to definicja z dnia 5 lutego 2002 roku wypracowana przez Dyрекcję Generalną ds. Przedsiębiorstw, Komisji Europejskiej: „*Część gospodarki, w której przedsiębiorstwa są*

¹ Opracowanie pod redakcją T. Kaźmierczaka i M. Rymczy: *W stronę aktywnej polityki społecznej*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2003, s.23.

² Dokument przygotowawczy, koordynowany przez Bruno Roelants'a : *Praga, Ekonomia społeczna 2002*, CECOP, Praga, lipiec 2002r.,s.27.

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

*tworzone przez i dla tych, którzy mają wspólne potrzeby i są odpowiedzialne za tych którym mają służyć*³. Druga definicja, to rozwiązanie przyjęte nieco później przez Europejską Stałą Konferencję Ekonomii Społecznej (CEP-CMAF), która brzmi: „*Ekonomia społeczna nie może być zmierzona wyłącznie miernikiem ekonomicznym, który jednak potrzebny jest, aby osiągnąć jej cele jako społeczności pomocy wzajemnej, ale przede wszystkim oceniana jest przez swój wkład w dziedzinę solidarności, spójności społecznej i rozwoju terytorialnego.*”. Podmioty ekonomii społecznej, bez względu na obszar geograficzny na jakim działają posiadają charakterystyczną, wspólną cechę działalności – ***zyski wypracowane z działalności gospodarczej muszą być uspołecznione, muszą pozostawać w tych organizacjach i być przeznaczane na dalsze inwestowanie dla dobra członków.***

Na forum europejskim powstała wspólna platforma współpracy, którą jest Stała Konferencja Ekonomii Społecznej (CEP-CMAF). Instytucja ta pełni rolę koordynatora umożliwiającego uzgadnianie stanowisk, przedstawianie propozycji oraz poszukiwanie nowych dróg rozwoju podmiotów działających w sferze ekonomii społecznej, a więc takich jak: organizacje III sektora (fundacje i stowarzyszenia), towarzystwa wzajemnej pomocy, spółdzielnie i firmy socjalne. Pierwsze Forum Europejskiej Ekonomii Społecznej odbyło się w Pradze, stolicy Czech w 2002r., natomiast II Forum było zorganizowane przez Polskę w październiku 2004r. w Krakowie. Było ono potrzebne, bowiem realizacja w Polsce przedsięwzięć z zakresu przedsiębiorczości społecznej jest w ocenie samych podmiotów III sektora bardzo rozproszona, nie wzmocniona pomocą administracji rządowej. II Forum Europejskiej Ekonomii Społecznej w Krakowie stało się platformą, gdzie wystąpiły wspólnie obok siebie polskie organizacje, prezentując własne doświadczenia i efekty mimo, że nie były one uznane jako szczególnie imponujące w porównaniu z wynikami włoskiej, hiszpańskiej czy portugalskiej przedsiębiorczości społecznej⁴. Na liście polskich podmiotów ekonomii społecznej biorących udział w 2004r. w II Forum Europejskiej Ekonomii Społecznej znalazły się takie organizacje jak: Bank Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo-Kredytowe (SKOK), Mazowiecki Bank Regionalny, Banki Spółdzielcze, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Fundacja dla Polski, a także te, które dały początek polskiej spółdzielczości socjalnej, a mianowicie:

³ Referat konferencyjny Jacques Defourny, Koordynator Sieci EMES, przedstawiony w październiku 2004 roku na II Forum Europejskiej Konferencji Ekonomii Społecznej Kraków 2004 rok nt: *Przedsiębiorstwo Społeczne w poszerzonej Europie-Koncepcja i rzeczywistość.*

⁴ Materiał konferencyjny FISE na II Forum Europejskiej Konferencji Ekonomii Społecznej Kraków 2004 rok: *Przykłady spółdzielni i organizacji pozarządowych działających w sektorze Ekonomii Społecznej w Polsce.*

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

- a) *Fundacja Pomocy Wzajemnej BARKA z Poznania* – podmiot, który tworzy modelowe inicjatywy ekonomii społecznej – *spółdzielnie socjalne* w takich dziedzinach jak usługi intrologatorskie, usługi krawieckie, usługi stolarskie, usługi przewozowe (ryksze) a także turystyka i wypoczynek (kapielisko miejskie w Krzyżownikach).
- b) *Krakowska Fundacja Hamlet* – organizacja pozarządowa, która powstała z inicjatywy brytyjskiej organizacji Hamlet Trust oraz pracowników krakowskiej kliniki psychiatrii, ukierunkowując swoje działania na rzecz programów pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi. Od 1994 roku prowadzi firmę socjalną w formie kawiarni „Cafe Hamlet”, środowiskowego domu samopomocy oraz galerię sztuki, angażując do bieżącej pracy i obsługi osoby, objęte specyficznym rodzajem pomocy.
- c) *Fundacja Rozwoju Spółdzielczości Uczniowskiej z Krakowa* – działająca na rzecz rozwoju idei spółdzielczości uczniowskiej. W okresie 2002-2005 Fundacja przyczyniła się do zwiększenia stanu ilościowego tych spółdzielni z 3 do 6 tysięcy.
- d) *Agencja Rozwoju Spółdzielczości, Związku Lustracyjnego Spółdzielni Pracy z Krakowa* – podmiot działający na rzecz wsparcia rozwoju ruchu spółdzielczego i podnoszenia jakości życia lokalnych społeczności.

I.2 Statystyka podmiotów polskiej przedsiębiorczości społecznej

(Departament Pożytku Publicznego)

Institucje ekonomii społecznej w Polsce są podmiotami działającymi we wszystkich sferach życia gospodarczo-społecznego, w różnorodnej formule organizacyjnej: *fundacje, stowarzyszenia, w tym jako organizacje pożytku publicznego, centra integracji społecznej, oraz spółdzielnie socjalne.*

Według danych statystycznych (stan na dzień 25 lutego 2008r.) **liczba organizacji pozarządowych działających w obszarze integracji i aktywizacji społecznej w Polsce wynosi 12.808 jednostek organizacyjnych⁵.**

⁵ Strona internetowa: WWW.NGO.PL

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

Mając na uwadze konkretne zakresy merytorycznej działalności polskich organizacji III sektora można zarejestrować poniższą liczbę podmiotów w zależności od dziedziny zainteresowań (stan na koniec 2007r.):

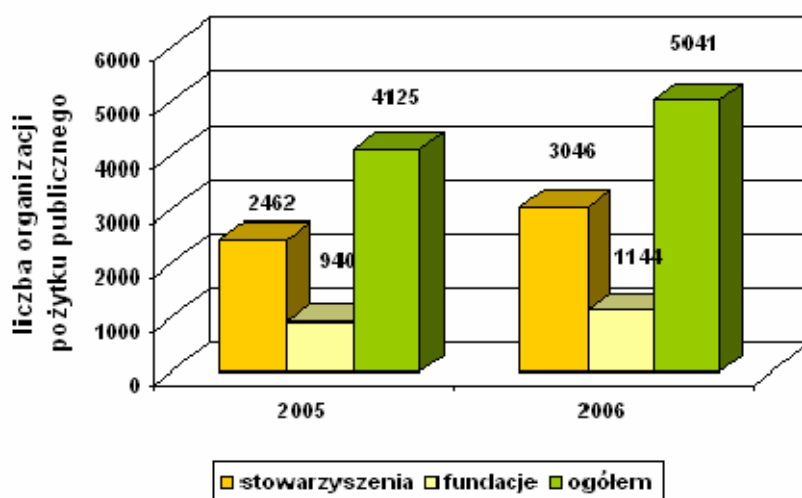
ZAKRES DZIAŁANIA ORGANIZACJI III SEKTORA	LICZBA PODMIOTÓW
1. Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy	2.560
2. Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym: rozwój przedsiębiorczości	3.295
3. Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych	6.302
4. Działania na rzecz integracji europejskiej	4.916
5. Działalność wspomagająca technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz organizacje i jednostki	2.355
6. Promocja i organizacja wolontariatu	1.916

Wśród podmiotów przedsiębiorczości społecznej od 2004r. mamy do czynienia z nowym typem organizacji pozarządowych, a mianowicie z **organizacjami pożytku publicznego**. Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowanych było 5 041 organizacji pozarządowych posiadających status organizacji pożytku publicznego. Wśród organizacji pożytku publicznego dominowały podmioty posiadające formę prawną stowarzyszenia oraz fundacji. Zdecydowanie największą grupę, liczącą 3.046 podmiotów (ponad 60% ogółu organizacji pożytku publicznego) stanowiły stowarzyszenia. Liczba fundacji, które w 2006 roku zarejestrowane były jako organizacje pożytku publicznego wynosiła 1.144, co stanowiło 22,6% ogółu organizacji pożytku publicznego. Natomiast najmniej liczną grupę organizacji pożytku publicznego tworzyło 5 izb gospodarczych oraz tylko 1 organizacja rzemieślnicza.

W stosunku do roku 2005 liczba organizacji pożytku publicznego w 2006r. zwiększyła się o 22 %. W ciągu 2006 roku liczba stowarzyszeń posiadających status organizacji pożytku publicznego powiększyła się o ponad 23%, a liczba fundacji posiadających status organizacji pożytku publicznego o 21%.

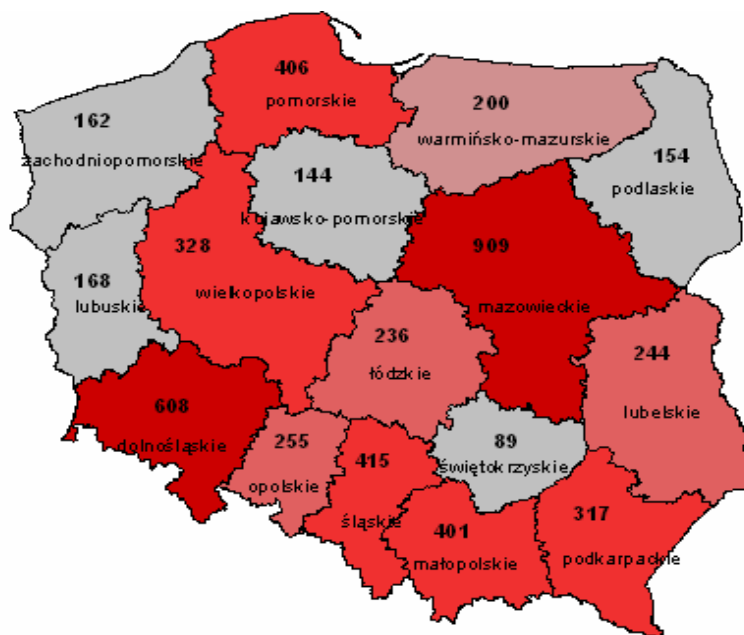
MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

Liczba stowarzyszeń, fundacji oraz ogółem organizacji pozarządowych posiadających status organizacji pożytku publicznego, KRS 2005 i 2006 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych Departamentowi Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przez Departament Centrum Ogólnopolskich Rejestrów Sądowych i Informatyzacji Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

Najwięcej organizacji posiadających status organizacji pożytku publicznego funkcjonowało na koniec 2006r. na terenie: woj. mazowieckiego (909), oraz woj. dolnośląskiego (608). Najmniej w woj. świętokrzyskim (89), woj. kujawsko—pomorskim (144), woj. podlaskim (154), woj. zachodniopomorskim (162), oraz woj. lubuskim (168).

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji udostępnionych Departamentowi Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej przez Departament Centrum Ogólnopolskich Rejestrów Sądowych i Informatyzacji Resortu Ministerstwa Sprawiedliwości.

I.3 Uwarunkowania prawne przedsiębiorczości społecznej w Polsce

(Departament Pożytku Publicznego, Departament Pomocy i Integracji Społecznej)

Przepisy polskiego prawa nie stawiają ograniczeń fundacjom, czy stowarzyszeniom w kwestii bycia przedsiębiorcą społecznym. Podmioty te, o ile prowadzą działalność gospodarczą mogą być przedsiębiorcami społecznymi, gdyż spełniają dwa podstawowe warunki, a mianowicie: *po pierwsze*, jako przedsiębiorca działają w celu społecznie użytecznym (przepis art. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1984r. o fundacjach – Dz.U.1991r., Nr 46, poz 203 z późn. zm), *po drugie*, nie mogą swobodnie dysponować swoim zyskiem, który musi być przeznaczony na cel społeczny w jakim przedsiębiorstwo zostało utworzone (przepis art. 5 ustawy o fundacjach, przepis art. 34 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989r. Prawo o stowarzyszeniach – Dz.U. 2001r., Nr 79, poz. 855).

Podobnie sytuacja przedstawia się w przypadku podmiotów mających status organizacji pożytku publicznego, zarówno stowarzyszeń i fundacji jak i podmiotów działających w innej formie prawnej, które muszą spełniać te same warunki (przepis art. 20, pkt. 4 i 5 ustawy z dnia 24 kwietnia o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – Dz. U. 2003r., Nr 96, poz. 873). Wynika z tego, że podmioty te mogą prowadzić działalność gospodarczą w rozmiarach służących realizacji ich celów statutowych jakimi są cele społecznie użyteczne. W praktyce oznacza to, że mogą ją prowadzić jak każdy innym podmiot za zasadach ogólnych, jednak działalność ta musi mieć charakter pomocniczy wobec działalności statutowej. Działalność gospodarcza nie może więc posiadać charakteru działalności głównej.

W katalogu rozwiązań prawno-ekonomicznych obowiązującym dla sfery przedsiębiorczości społecznej najważniejszymi aktami prawnymi w Polsce, poza wyżej wymienionymi regułami prawnymi działania fundacji i stowarzyszeń są:

- ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych.

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Dzięki tym rozwiązaniom w okresie 2004-2007 można na listę podmiotów przedsiębiorczości społecznej dopisać nowe jednostki, którymi są:

- **Centra Integracji Społecznej** – na koniec 2007r. jest 55 podmiotów, posiadających status centrum, a wśród nich ośrodki o największym doświadczeniu to: Olsztyn, Toruń, Bystrzyca Kłodzka, Kielce, Gorzów Wlkp., Poznań, Wrocław, Byczyna (woj.opolskie), Lublin, Szumiłowo, Bytów, Łobez, Dreddenko,
- **Kluby Integracji Społecznej** – na koniec 2007r. powstało ponad 300 placówek utworzonych przy gminnych ośrodkach pomocy społecznej, oraz organizacjach pozarządowych,
- **Spółdzielnie Socjalne** – według stanu na 31 grudnia 2007r. w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowanych jest 134 spółdzielnie socjalne,
- **Ośrodki Wspierania Spółdzielni Socjalnych** – działające w skali rocznej przy pomocy programu Ministra Pracy i Polityki Społecznej pt: „*Wspieranie Rozwoju Spółdzielczości Socjalnej*”, których w 2007r. działało 10.

Pierwsze z tej listy, to instytucje przygotowujące osoby bezrobotne, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym do podejmowania własnych, indywidualnych decyzji o podjęciu działalności gospodarczo-społecznej w formule spółdzielczej, natomiast *drugie* to sfera praktycznej przedsiębiorczości społecznej.

II. ROLA FUNDUSZU INICJATYW OBYWATELSKICH W ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

(Departament Pożytku Publicznego)

Podstawą prawną Programu FIO jest uchwała Nr 193/2004 Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Rządowy Program – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”. Na realizację Programu FIO w budżecie państwa przeznaczono w każdym roku 30.000.000,00 zł. Podmiotami uprawnionymi do korzystania ze środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu FIO są organizacje pozarządowe oraz kościelne osoby prawne i jednostki organizacyjne, o których mowa w przepisie art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

W ramach Programu FIO, w 2005 r. odbyły się dwa konkursy, zaś w latach 2006 i 2007 – po jednym konkursie.

II.1 Realizacja Programu FIO w roku 2005 - 2007⁶⁾

Realizacja Programu „FIO” przebiega w sferach pożytku publicznego, zagregowanych w następujące obszary: (a) zabezpieczenie społeczne, (b) integracja i aktywizacja społeczna, (c) prawa i wolności człowieka i obywatela, (d) nauka, kultura, edukacja i wychowanie, oraz (e) bezpieczeństwo publiczne i obrona narodowa.

W 2005 r. odbyły się dwie edycje Programu FIO⁷⁾. W obu edycjach Programu FIO 2005 dofinansowanie otrzymało 626 projektów (505 w pierwszej oraz 121 w drugiej). Średnia wartość przyznanej dotacji w I edycji wyniosła 50.302,44 zł, zaś w II edycji – 37.668,48 zł. Tym samym średnia dotacja przyznana w ramach Programu FIO w 2005 r. wyniosła 47.860,41 zł.

W 2006 r., czyli w okresie realizacji drugiego etapu Programu FIO, Rada Ministrów w dniu 28 marca 2006 r. przyjęła do realizacji przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej „*Podstawowe kierunki działań Rządu w zakresie realizacji Rządowego Programu - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w roku 2006*”. Na realizację Programu FIO w budżecie państwa na 2006 r. przeznaczono 30.000.000,00 zł. Dofinansowanie na 2006 r. otrzymały 734 projekty (43% wszystkich złożonych), na łączną kwotę 26.740.353,96 zł. 969 projektów (57% złożonych) nie otrzymało dofinansowania. Zobowiązania za rok 2005 wyniosły w 2006 roku 2.867.356,82 zł. W wyniku niewykorzystania wszystkich środków przeznaczonych na obsługę Programu FIO w 2006 r., decyzją Ministra Finansów z dnia 13 października 2006 r. kwotę 600.000,00 zł zmniejszono o kwotę 220.000,00 zł, przy jednoczesnym zwiększeniu o tę kwotę dotacji celowych dla fundacji (o 66.000,00 zł), stowarzyszeń (o 132.000,00 zł) oraz pozostałych jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych (o 22.000,00 zł). Pozwoliło to na dofinansowanie większej liczby organizacji i podmiotów, które wnioskowały o dofinansowanie zadań realizowanych w ramach Programu FIO.

Średnia wartość dotacji przyznanej w wyniku rozstrzygnięcia konkursu ogłoszonego w 2006 r. wyniosła 36.430,99 zł na 2006 rok oraz 58.423,64 zł na rok 2007. Kwota zwrotów dotacji dokonanych przez 163 dofinansowane podmioty wyniosła 372.136,39 zł (stan na dzień 31 stycznia 2007 r.).

⁶⁾ Źródłem informacji dotyczących realizacji Programu FIO w roku 2005 jest „Sprawozdanie z realizacji Rządowego Programu – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w roku 2005”, MPiPS, Warszawa 2007.

⁷⁾ Jako 2 edycje rozumiane są 2 odrębne konkursy przeprowadzone z zachowaniem procedury określonej w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

Ogółem, po uwzględnieniu zwrotów, wykonanie planu Programu FIO 2006 wyniosło 29.235.574,39 zł, zgodnie z następującym podziałem: (a) fundacje: 8.023.526,52 zł, (b) stowarzyszenia: 20.054.724,71 zł, oraz (c) inne podmioty (nie zaliczone do sektora finansów publicznych): 1.157.323,16 zł.

W dniu 27 grudnia 2006 r. Rada Ministrów przyjęła do realizacji przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej dokument *„Podstawowe kierunki działań Rządu w zakresie realizacji Rządowego Programu „Fundusz Inicjatyw Obywatelskich” w roku 2007”*.

W roku 2007 w dokumentach programowych wyodrębniono cel główny Programu FIO, który brzmiał: *„zwiększenie udziału sektora organizacji pozarządowych w realizacji zadań publicznych, w ramach kształtowanych i prowadzonych na zasadach partnerstwa i pomocniczości polityk publicznych”*.

Zobowiązania na 2007 r., wynikające z realizacji 297 projektów dwuletnich (obejmujących rok 2006 i 2007), wyniosły 17.351.819,63 zł. Ponadto, zobowiązania na rok 2007, wynikające z realizacji 5 projektów trzyletnich (tzn. takich, którym dotacje przyznano w roku 2005), wyniosły 444.746,80 zł. Jednocześnie, podobnie jak w 2005 r. oraz 2006 r., w 2007 r. zabezpieczono środki na obsługę Programu FIO (głównie na wynagrodzenia dla ekspertów dokonujących oceny merytorycznej) – w roku 2007 kwota ta wyniosła 600 tys. zł. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu Programu FIO w roku 2007, dofinansowanie otrzymały 293 projekty na łączną kwotę 11.611.900,00 zł.

II.2 Zamierzenia Programu FIO na 2008r.

Przygotowany jest projekt uchwały Rady Ministrów w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą *„Rządowy Program - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”* wraz załącznikiem *„Rządowy Program - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”* oraz *„Podstawowe kierunki działań Rządu w zakresie realizacji Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich w roku 2008”*. Projektowana uchwała, wraz z *„Rządowym Programem – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”*, stanowi kontynuację w latach 2008-2009 inicjatywy realizacji instrumentu finansowego wspierającego proces budowy społeczeństwa obywatelskiego, jakim był *„Rządowy Program – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”* na lata 2005-2007. Wynikiem tego jest m. in. deklaracja dalszego wsparcia sektora pozarządowego w ramach *„Rządowego Programu - Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”*, wyrażona przez Prezesa Rady Ministrów Donalda Tuska w exposé z dnia 23 listopada 2007 r.

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

W wyniku działań rządu na realizację **Funduszu Inicjatyw Obywatelskich w 2008 r. przeznaczono w ustawie budżetowej 60 mln zł.**

Kontynuacja realizacji Programu „FIO” przyczyni się do wzmocnienia społecznej i ekonomicznej kondycji trzeciego sektora. Należy się spodziewać, że „Rządowy Program – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich”, służący wspieraniu inicjatyw obywatelskich w zakresie działalności pożytku publicznego, z udziałem organizacji pozarządowych, umocni swój status trwałego mechanizmu budowy społeczeństwa obywatelskiego.

Na rok 2008 zostały przyjęte następujące kierunki działań:

1. Zabezpieczenie społeczne
2. Integracja i aktywizacja społeczna
3. Prawa i wolności człowieka i obywatela:
4. Nauka, kultura, edukacja i wychowanie:
5. Bezpieczeństwo publiczne i obrona narodowa

Warto podkreślić, że w ramach projektu programu „FIO” wśród beneficjentów poza organizacjami pozarządowymi oraz osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi działającymi na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i wyznań zostały wymienione spółdzielnie socjalne, które zostały potraktowane jako istotny podmiot ekonomii społecznej zwłaszcza w aspekcie realizacji usług społecznych oraz reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Środki planowane na realizację programu to 60 mln zł rocznie. Obecnie dokument jest w trakcie konsultacji międzyresortowych.

III. SPÓŁDZIELCZOŚĆ SOCJALNA – NOWY WYMIAR POLSKIEJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

(Departament Pomocy i Integracji Społecznej)

Przyjęcie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustawy z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych spowodowało przede wszystkim dołączenie Polski do grona krajów Unii Europejskiej, w których tego typu podmioty ekonomii społecznej dawno już działają (np. Włochy od lat '70-tych). Fakt przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej rozwiązań prawnych w zakresie spółdzielczości socjalnej wiąże się z **realizacją rekomendacji Międzynarodowej Organizacji Pracy z 2002r.** dla tego typu działalności, w której koncentruje się uwagę na promowaniu pełnej partycypacji w gospodarczym i społecznym rozwoju ludzi.

Problematyka rozwoju spółdzielczości na poziomie unijnym posiada swoje ukonstytuowanie w formule *Statutu Spółdzielczości Europejskiej* z 2002r. przyjętego przez Radę Spółdzielczości Europejskiej, jaka działa przy Komisji Europejskiej.

Dzisiaj, **definicja „spółdzielni socjalnej”** obowiązująca według Międzynarodowego Związku Spółdzielni oznacza *podmiot gospodarczo-społeczny powstały jako autonomiczne stowarzyszenie osób dobrowolnie godzących się zaspokajać swoje potrzeby i aspiracje gospodarcze, społeczne i kulturalne. Podmiot ten to wspólne przedsiębiorstwo osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, osób o niskiej zatrudnialności umożliwiające aktywizację zawodową oraz przywrócenie im społecznych ról.*

Spółdzielnie socjalne mogą być środkiem budowania lub rozwijania siły ekonomicznej małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) na rynku.

O rozwoju spółdzielczości socjalnej w Polsce można mówić w zasadzie dopiero od 2005r., w kontekście trzech aktów prawnych, takich jak: (a) ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, (b) ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, a także (c) ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Na ich podstawie zaczęły powstawać w Polsce pierwsze spółdzielnie socjalne, rejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym, mimo że można doszukać się również wcześniejszych przykładów *quasi spółdzielni socjalnych.*

III.1 Profil działalności spółdzielni socjalnych

(Departament Pomocy i Integracji Społecznej)

W dwuletnim okresie 2005-2006 w Polsce powstało około 70 spółdzielni socjalnych, działających w różnych sferach życia społeczno-ekonomicznego, mających charakter lokalny oraz osiągających różne wyniki swej działalności. Pod koniec 2007 w Krajowym Rejestrze Sądowym zarejestrowanych było już 139 spółdzielni socjalnych. Najwięcej spółdzielni zarejestrowanych jest w województwie śląskim (24), wielkopolskim (20), warmińsko - mazurskim (14). Najmniej spółdzielni socjalnych jest w województwach: świętokrzyskim (1) i podlaskim (2), oraz województwie kujawsko-pomorskim (1). Spółdzielnie socjalne rejestrując się w KRS planują działalność wielobranżową, przy czym faktycznie rozpoczynają funkcjonowanie od jednego rodzaju działalności.

Podjęmowane przez spółdzielnie socjalne rodzaje działalności gospodarczej koncentrują się na dwóch obszarach: usług rynkowych (88% działających spółdzielni socjalnych) oraz działalności wytwórczej (12% działających spółdzielni socjalnych). Istnieją jednak przypadki wąskiej specjalizacji działalności, o czym świadczą przykłady takich spółdzielni socjalnych jak: WWW „Promotion” z Wrocławia – grafika komputerowa, Spółdzielnia Socjalna „Dragon” z Zamościa – świetlica dla dzieci, lub Spółdzielnia Socjalna „Magnum Bonum” z Jońca (woj. Mazowieckie) – usługi rachunkowości spółdzielczej, czy Spółdzielnia Socjalna „Riksza” z Poznania – usługi transportowe na cmentarzach miejskich i parkach krajobrazowych.

Podstawowe rodzaje działalności gospodarczych przedstawiają się jednak następująco:

Obszar działalności gospodarczej	Rodzaj działalności
Lokalne usługi rynkowe	Usługi remontowo-budowlane i porządkowe, oraz rozbiórki i burzenie obiektów budowlanych, Usługi hydrauliczne, Usługi elektryczne i inne techniczne, w tym naprawa rowerów i komputerów Usługi gastronomiczne, Usługi w obszarze pomocy społecznej – opieka na osobami starszymi i niepełnosprawnymi Usługi kserograficzne, krawieckie, pralnicze Usługi szkolno-edukacyjne (b. rzadko), Prowadzenie klubu i świetlicy dla dzieci i młodzieży,
Produkcja	Przetwórstwo owoców i warzyw, Produkcja drzewa kominkowego, Produkcja zniczy nagrobkowych i ozdób ogrodowych, Szkółkarstwo roślin sadowniczych i ozdobnych, Hodowla kur, kóz, bydła i trzody chlewnej

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

W strukturze organizacyjnej spółdzielni socjalnych **dominującym modelem organizacyjnym jest układ „5 osobowej grupy członkowskiej”**. Potwierdzają to dane z monitoringu prowadzonego przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (program resortowy – *Monitoring ustawy o spółdzielniach socjalnych* – okres 2006-2008):

Grupa założycielska spółdzielni socjalnej	Struktura udziałowa
Ogółem	100,0 %
Grupa 5 osobowa	65,0%
Grupa od 5 do 10 osób	29,0%
Grupa 10 osób i powyżej	6,0%

O stanie polskich spółdzielni socjalnych, ich kondycji finansowo – organizacyjnej świadczą poniższe determinanty (dane uzyskane w 2007r. z I sesji monitoringu w programie resortowym):

- a) czas zgłoszenia przez spółdzielnie socjalne faktu rozpoczęcia działalności gospodarczej od momentu podjęcia decyzji o założeniu spółdzielni socjalnej (uchwała członków założycieli):

Zgłoszenie działalności od daty założenia spółdzielni	Struktura udziałowa
Spółdzielnie posiadające zgłoszenie w tym:	100,0%
Zgłoszenie w ciągu 1 miesiąca	7,1%
Zgłoszenie do 3 miesięcy	28,6%
Zgłoszenie do 6 miesięcy	42,9%
Zgłoszenie powyżej 6 miesięcy	21,4%

- b) w grupie założycieli spółdzielni socjalnych tylko 10% posiada ukończone zajęcia reintegracji społecznej i zawodowej w Centrach Integracji Społecznej,

- c) bardzo nieliczna grupa spółdzielni socjalnych posiada rady nadzorcze (*Sosnowiecka Spółdzielnia Socjalna „Nasza Sprawa” w Sosnowcu*, oraz *Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „OGNIWO” w Kędzierzynie-Koźlu*),

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

d) tylko w przypadku 20% spółdzielni socjalnych zatrudnieni są tzw. *Fachowcy* (czyli zgodnie z ustawą z 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych – do 20% liczby członków ogółem, co dotyczyło: *Spółdzielnia Socjalna „Magnum Bonum” w Jońcu, województwo mazowieckie -1 osoba, Krośnieńsko-Gubińska Spółdzielnia Socjalna w Krośnie Odrzańskim - 1 osoba, Spółdzielnia Socjalna „Pomocna Dłoń” w Bystrzycy Kłodzkiej – 1 osoba, Sosnowiecka Spółdzielnia Socjalna „Nasza Sprawa” w Sosnowcu - 2 osoby.*).

Konieczne jest podkreślenie, że spółdzielnie socjalne w Polsce to również element integracji społecznej mniejszości narodowych z lokalnymi społecznościami. Przykładem jest działalność czterech spółdzielni socjalnych założonych przez Romów, np.: Spółdzielnia Socjalna „Dance” w Krakowie, (usługi krawieckie – kobiety), Wielobranżowa Romska Spółdzielnia Socjalna w Szczecinku (usługi stolarskie), oraz spółdzielnie socjalne w Olsztynie i Sławnie. Osiągnięciem romskiej spółdzielczości socjalnej jest stworzenie niezależnej strony internetowej (WWW.spoldzielnieromskie.pl), a także nakręcenie filmu dokumentalnego „Taborem do Europy”, ukazującego historię tworzenia przez Romów spółdzielni socjalnych. Ten film pokazany został 10 października 2007r. w siedzibie Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy Unii Europejskiej w Brukseli, a 16 października 2007r w Warszawie w kinie „Muranów”.

III.2 Działalność Ośrodków Wsparcia Spółdzielni Socjalnych

(Departament Pomocy i Integracji Społecznej)

III.2.1 ROK 2005/2006 – REGIONALNE FUNDUSZE EKONOMII SPOŁECZNEJ

Możliwości uzyskania w 2005r. przez założycieli spółdzielni socjalnych oraz osoby przystępujące, środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formule spółdzielczości socjalnej wynikały z przyjętych zasad Funduszu Pracy (np. dotacja dla założyciela spółdzielni socjalnej do 7,5 tys złotych). Ta wielkość dotacji w porównaniu z przyjętym rozwiązaniem prawnym dla osób fizycznych, będących bezrobotnymi, oraz wyrażającymi chęć podjęcia własnej działalności gospodarczej była, praktycznie rzecz ujmując o 50% niższa (dotacja na podjęcie własnej działalności gospodarczej – ca 12,5 tys. złotych). Kolejnym, istotnym problemem przy zakładaniu spółdzielni socjalnych był poziom edukacji prawno-ekonomicznej reprezentowany przez osoby mogące tworzyć spółdzielnie

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

socjalne (nowość zagadnień, niskie kwalifikacje osób bezrobotnych). Stąd też, na początku 2005r. Minister Pracy i Polityki Społecznej (wówczas Minister Polityki Społecznej) podjął decyzję o prowadzeniu w kraju działań wspierających proces tworzenia spółdzielni socjalnych, powierzając to zadanie wytypowanej (w drodze konkursu) grupie instytucji, tzw. *regionalnym funduszom ekonomii społecznej (RFES)*. To działanie miało charakter pilotażowy, sprawdzający jednocześnie sens powoływania bardziej trwałej struktury organizacyjnej (sieci) wspierającej proces tworzenia spółdzielni socjalnych przez osoby niezamożne, lecz wyróżniające się na rynku pracy swoją aktywnością. W wyniku konkursowej formuły wybrano kilka organizacji, którym przekazano budżetowe środki finansowe w łącznej kwocie 1,0 mln złotych. Organizatorom tych funduszy postawione zostały praktycznie tylko dwa zadania, polegające na udzieleniu wsparcia (formuła grantu):

- a) organizacjom pozarządowym, które przeprowadzą w skali powiatu lub kilku gmin lokalną kampanię szkoleniowo-promocyjną o idei spółdzielczości socjalnej, jej znaczeniu dla osób chcących utworzyć miejsca pracy oraz podjąć działalność społeczno-kulturalną dla siebie i lokalnego środowiska,
- b) grupom osób, które wykażą, że są założycielami spółdzielni socjalnej oraz planują rozpocząć proces tworzenia miejsc pracy nie tylko dla siebie.

Oto wykaz tych funduszy, obszar geograficzny kraju jaki został im przydzielony do „obsługi” oraz kwota środków finansowych jakimi dysponowały na oba wyżej wspomniane cele:

Nazwa organizacji tworzącej fundusz	Adres	Obszar geograficzny działania	Kwota środków
Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego	35-959 Rzeszów, ul. Szopena 51 tel. (17) 852 06 00 fax. (17) 852 06 11 e-mail: info@rarr.rzeszow.pl	Województwo Podkarpackie	50,0 tys. zł
Fundacja Wzajemnej Pomocy „Barka”	61- 003 Poznań, ul. Wincentego 6/7 tel. 0505 83-59-39 e-mail: barka@barka.org.pl	Województwa: Lubuskie, Pomorskie, Kujawsko-Pomorskie, Warmińsko-Mazurskie, Wielkopolskie, Zachodniopomorskie,	350,0 tys. zł
Agencja Rozwoju Spółdzielczości, Związek Lustracyjny Spółdzielni Pracy	30-646 Kraków, ul. Malborska 65 tel.(12) 265-73 - 90 fax. (12) e-mail: arszlsp@poczta.onet.pl	Województwa: Lubelskie, Świętokrzyskie, Małopolskie, Mazowieckie, Podlaskie	350,0 tys. zł

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Spółdzielczości i Przedsiębiorczości Lokalnej „WAMA-COOP”	10-444 Olsztyn, ul. Kołobrzaska 13, pok.203 A tel. (89) 533 –84-5, fax (89) 533 – 84 –05 e-mail: wamacoop@wamacoop.olsztyn.pl	Województwa: Śląskie, Dolnośląskie, Opolskie	200,0 tys. zł
Ogólnopolskie Porozumienie Organizacji Bezrobotnych	91-055 Łódź, ul. Rybna 7a –e tel. (42) 632 – 22 – 65, fax. (42) 637 –62 –62	Województwo Łódzkie	50,0 tys. zł

Z podsumowania okresu funkcjonowania ośrodków RFES wynikało kilka istotnych spraw, które w kolejnym roku zostały rozwiązane poprzez przyjęcie ustawy z dnia 27 kwietnia 2006r. o spółdzielniach socjalnych. Wśród nich było między innymi obserwowane zjawisko „wyczekiwania” w grupach założycielskich na wprowadzenie ulg przy rejestracyjnych opłatach sądowych dotyczących wniosku o wpis do Krajowego Rejestru Sądowego oraz opłat za ogłoszenie tego wpisu w monitorze Sądowym i Gospodarczym (około 1.500 złotych).

W wyniku działania RFES w Polsce powstało 20 spółdzielni socjalnych, zlokalizowanych w takich regionach kraju jak: województwo dolnośląskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie oraz mazowieckie, a więc tych w których stosunkowo wysoko oceniany jest poziom edukacji społecznej oraz „tradycji” przedsiębiorczości. Wobec stanu rejestracji tych podmiotów w Krajowym Rejestrze Sądowym na koniec grudnia 2005r., wynoszącym 40 spółdzielni socjalnych, działalność tych ośrodków RFES można uznać za sukces gdyż 50% spółdzielni powstało w wyniku uzyskanego z tych ośrodków wsparcia.

Okres funkcjonowania RFES to również potwierdzenie słuszności tezy tworzenia sieci lokalnych instytucji wsparcia rozwoju spółdzielni socjalnych, która została w 2006r. przekształcona w resortowy program Ministra Pracy i Polityki Społecznej pt: *Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej*.

III.2.2 ROK 2007 – OŚRODKI WSPARCIA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

W 2007r. działały w Polsce takie Ośrodki Wsparcia Spółdzielni Socjalnych (dalej: OWSS) jak: Warszawa, Byczyna, Kraków, Rzeszów, Poznań, Drezenko, Zamość, Łódź, Ruda Śląska, oraz Olsztyn. Obszar geograficzny kraju, a więc region, w którym prowadzone były działania przez OWSS-y przedstawiał się następująco:

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

Lp.	Realizator powierzonego zadania	Obszar geograficzny kraju
1.	Stowarzyszenie Wsparcia Społecznego „JA-TY-MY z siedzibą Łodzi	Województwo Łódzkie, Województwo Świętokrzyskie
2.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Olsztynie	Województwo Warmińsko-Mazurskie
3.	Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego w Rzeszowie	Województwo Podkarpackie
4.	Urząd Miasta i Gminy Byczyna (woj. opolskie)	Województwo Opolskie
5.	Agencja Rozwoju Spółdzielczości Związku Lustracyjnego Spółdzielni Pracy w Krakowie	Województwo Małopolskie
6.	Krajowy Związek Rewizyjny Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych w Warszawie	Województwo Mazowieckie, Województwo Podlaskie, Województwo Kujawsko-Pomorskie, Częściowo Województwo Pomorskie
7.	Regionalne Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w Wałbrzychu	Województwo Dolnośląskie
8.	Stowarzyszenie „Nowa Szansa” w Zamościu	Województwo Lubelskie
9.	Powiatowy Urząd Pracy w Rudzie Śląskiej	Województwo Śląskie
10.	Stowarzyszenie na rzecz Spółdzielni Socjalnych w Poznaniu	Województwo Wielkopolskie
11.	Fundacja „Dom Wspólny Barka” w Drezdenku	Województwo Lubuskie, Województwo Zachodniopomorskie

Efekty działania poszczególnych OWSS przedstawione zostały na podstawie danych uzyskanych pod koniec 2007r. w wyniku rozliczenia sprawozdań z ich funkcjonowania.

OWSS WARSZAWA – KRAJOWY ZWIĄZEK REWIZYJNY SPÓŁDZIELNI INWALIDÓW I SPÓŁDZIELNI NIEWIDOMYCH

OWSS Warszawa posiadając wcześniejsze doświadczenia w obszarze promowanie spółdzielczości socjalnej, wykorzystał w zakresie formuły organizacyjnej działania ośrodka, desygnując do pracy w województwach własnych *pełnomocników terenowych*. OWSS Warszawa dysponował już wzorami i dokumentacją, którą stanowiły między innymi *regulamin organizacyjny*, oraz *formularze wniosków o granty*

OWSS Warszawa przygotował i wydał na potrzeby przyszłych założycieli spółdzielni socjalnych „*Poradnik założyciela spółdzielni socjalnej*”, zawierający praktyczne wskazówki dotyczące powstawania spółdzielni oraz opis aktów prawnych w obszarze spółdzielczości socjalnej. W zakresie prowadzonej polityki informacyjno-promocyjnej OWSS Warszawa zrezygnował z nieskutecznych przekazów prasowych, koncentrując się na przekazywaniu informacji poprzez stronę internetową i pełnomocników terenowych. To działanie przy współpracy z pełnomocnikami terenowymi okazało się w praktyce skuteczniejsze (z 9 spółdzielni socjalnych aż 7 dotarło do ośrodka przy pomocy Internetu). Realizacja zadań programowych OWSS Warszawa przedstawiała się następująco:

Usługi doradcze

Usługi doradcze dla członków (lub potencjalnych członków) spółdzielni socjalnych były świadczone przez cały okres funkcjonowania Ośrodka. Usługi doradcze obejmowały następujące zagadnienia:

- ogólne informacje na temat funkcjonowania spółdzielni socjalnych, oraz możliwych profili ich działalności,
- metody uruchamiania produkcji rynkowej i usług, nawiązywanie kontaktów z kontrahentami i partnerami gospodarczymi
- możliwość współpracy z miejscowymi władzami samorządowymi

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

- procedury prawne związane z założeniem spółdzielni, przygotowaniem statutu spółdzielni socjalnej, jak również innych dokumentów niezbędnych przy rejestracji, oraz procedury finansowe związane z działaniem spółdzielni
- doradztwo z prowadzenia księgowości

W trakcie świadczenia usług doradczych przez OWSS Warszawa okazało się, że urzędnicy powiatowych urzędów pracy sami nie dysponują dostateczną wiedzą mogącą pomóc przyszłym spółdzielcom. OWSS Warszawa zorganizował pod koniec 2007r. spotkanie grup spółdzielczych, na którym mogło dojść do wymiany doświadczeń.

Wsparcie finansowe

Odczuwalnym efektem działalności OWSS Warszawa były granty finansowe. Na ten cel przeznaczono 111 tys.złotych. Maksymalna kwota grantu określona w „Regulaminie Udzielania Wsparcia Spółdzielniom Socjalnym oraz Osobom Zamierzającym Utworzyć Spółdzielnię Socjalną przez OWSS”, wynosiła 20 tys. zł.

Do konkursu ogłoszonego przez OWSS Warszawa zgłosiły następujące spółdzielnie socjalne:

- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna ALBA LUX z Wołomina (nowoutworzona) – plan uruchomienia punktu mechaniki samochodowej.
- Spółdzielnia Socjalna AREKA w Warszawie (nowoutworzona)– plan otworzenie punktów małej gastronomii.
- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna LIDIA ze Świecia (nowoutworzona) – plan zakupu profesjonalnych urządzeń do sprzątania.
- Wyszowska Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna SZRON z Wyszkowa (nowoutworzona)– plan otwarcia punktu kserograficznego.
- Spółdzielnia Socjalna OD NOWA z Chełmna (działająca) - plan utworzenia hotelu w budynku uzyskanym od władz miasta
- Spółdzielnia Socjalna SOC-BUD z Szydłowca – plan zakupu pojazdu, niezbędnego do prowadzenia prac budowlano-remontowych.

Spółdzielnie te uzyskały granty w wysokości 20 tys. złotych, za wyjątkiem Spółdzielni Socjalnej SOC-BUD, która otrzymała 11 tys. złotych. Dodatkowo OWSS Warszawa rozdzielił środki finansowe w wysokości 34 tys. zł:

- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna GDYNIANKA z Gdyni – plan zakupu sprzętu i środków niezbędnych do robót budowlano-remontowych i pielęgnacji zieleni -18 tys. zł.
- Powiatowa Spółdzielnia Socjalna z Kwakowa – plan prac remontowo- adaptacyjnych pomieszczeń przeznaczonych na usługi gastronomiczne -16 tys. zł.

Rozliczenie projektu OWSS Warszawa (w zł)

Lp.	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	z tego z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
Koszty obsługi administracyjnej OWSS				
1	Materiały biurowe	8 007,90	8 007,77	0,13
2	Koszty eksploatacji urządzeń	6 144,88	6 000,00	144,88
3	Zakup komputera PC przeznaczonego dla OWSS	3 400,00	3 400,00	0,00
4	Koszty wynagrodzenia za pracę związaną z obsługą administracyjną projektu, umowa o pracę 6 x 1600 zł	9 600,00	9 600,00	0,00
5	Koszty wynajmu pomieszczeń na działalność OWSS	9 000,00	0,00	9 000,00
6	Koszty obsługi księgowej	3 000,00	3 000,00	0,00
Koszty związane z realizacją zadania				
7	Koszty usług doradczych, praca oddelegowanego do obsługi projektu pracownika, 6 x 1000 zł	6 000,00	0,00	6 000,00
8	Koszty usług doradczych, umowy zlecenie lub o dzieło	9 000,00	9 000,00	0,00
9	Granty i pożyczki	156 266,80	145 000,00	11 266,80
Razem		210 419,58	184 007,77	26 411,81

OWSS ŁÓDŹ – STOWARZYSZENIE WSPARCIE SPOŁECZNE „JA –TY - MY”

Podstawowe zadania OWSS Łódź to:

Usługi doradcze

W ramach zadania podjęto próbę rozpoznania i dotarcia do wszystkich spółdzielni socjalnych działających na terenie województw łódzkiego i świętokrzyskiego. Nawiązano kontakt z następującymi spółdzielniami:

- a) „ARES” Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna w Kielcach ul. Mickiewicza 1,
- b) Spółdzielnia Socjalna „Energia” Łódź ul. Beskidzka 133,
- c) Łódzka Spółdzielnia Socjalna „Na Prostej” Łódź ul. Piliczna 1,
- d) Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna PIĄTKA Łódź ul. Pługowa 10,
- e) Spółdzielnia Socjalna „Ksero Zawisza” Łódź ul. Zawiszy Czarnego 22,
- f) „FENIKS” Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna w Tomaszowie Mazowieckim ul. Legionów 25A.

Z pozostałymi spółdzielniami socjalnymi, zarejestrowanymi w KRS, a więc takimi jak: Wieloosortowa Spółdzielnia Socjalna z siedzibą spółdzielni i zarządu w Łodzi” Łódź ul. Objazdowa 17, Spółdzielnia Socjalna „KOTWICA” Łódź ul. Jaracza 42, oraz Spółdzielnia Socjalna „Przedsięwzięcie” w Łodzi ul. Rybna 7 A-E, nawiązanie kontaktu było niemożliwe.

OWSS Łódź przeprowadził spotkania doradcze przy współpracy ze specjalistycznymi firmami w następującej tematyce:

1. Porady prawne – Kancelaria Radcy Prawnego Jolanty Nejman
2. Marketing i zarządzanie – NGB Doradztwo – Nina Georgiew Brzezińska

OWSS Łódź dysponował również własnymi specjalistami udzielającymi doradczego wsparcia potrzebującym spółdzielcom, np.: (a) dziedzina poligrafii. Przeprowadzono również cykl spotkań informacyjnych z osobami potencjalnie zainteresowanymi przystąpieniem do spółdzielni socjalnej lub grupami inicjatywnymi osób chcących założyć spółdzielnię socjalną. Efektem tych spotkań było powstanie Spółdzielni Socjalnej „Ksero Zawisza”.

W ramach tego zadania odbywały się również spotkania indywidualne.

Wsparcie finansowe:

Usługi pożyczkowe

W trakcie realizacji zadania udzielona została pożyczka Spółdzielni Socjalnej „ARES” w Kielcach. Pożyczka w wysokości 20.510,- zł została przeznaczona na opłacenie składek ubezpieczeniowych spółdzielców refundowanych przez Fundusz Pracy na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. Nr 94, poz. 651)

Granty finansowe

OWSS Łódź rozpatrywał wnioski grantowe poprzez utworzoną do tego celu Komisję Oceniającą w skład której wchodził przedstawiciel lokalnych instytucji społecznych, wśród których należy wymienić: Stowarzyszenie Wsparcie Społeczne „JA-TY-MY”, Oddział PFRON w Łodzi, Powiatowy Urząd Pracy nr 2 w Łodzi, Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Łodzi, oraz Towarzystwo Przyjaciół Niepełnosprawnych. Na konkurs wpłynęły 4 wnioski konkursowe:

1. Wniosek złożony przez Spółdzielnię Socjalną „Ksero Zawisza” z Łodzi. Spółdzielnia powstała w III kwartale 2007r. w wyniku współpracy OWSS z Towarzystwem Przyjaciół Niepełnosprawnych. W skład członków spółdzielni weszli głównie podopieczni Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych. Spółdzielnia zgodnie z wcześniejszym biznesplanem będzie się zajmowała usługami poligraficznymi. Udzielony grant został wykorzystany na zakup podstawowego sprzętu poligraficznego takiego jak komputer, oprogramowanie, drukarka kolorowa, kserokopiarka i inne niezbędne wyposażenie. Budżet przedsięwzięcia wynosi 20.000 zł. Spółdzielnia posiada siedzibę w pomieszczeniach Towarzystwa Przyjaciół Niepełnosprawnych w Łodzi ul. Zawiszy Czarnego 22. Wniosek uzyskał ocenę 458 punktów na 600 możliwych i został przyjęty do realizacji.
2. Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „PIĄTKA” w Łodzi ul. Pługowa 10 – złożony wniosek jest kontynuacją poprzedniego grantu, który zakładał stworzenie zakładu produkującego elementy drewnianej architektury ogrodowej. W trakcie projektu oferta Spółdzielni została rozszerzona o produkcję mebli. Spółdzielnia ponadto zajmuje się pracami budowlanymi, porządkowymi oraz prowadzi szkolenia dla podopiecznych Stowarzyszenia „Multismultum”. Budżet wniosku opiewał na kwotę 20.000,- zł i przewidywał zakup kolejnych maszyn w celu poszerzenia parku maszynowego zakładu. W postępowaniu oceniającym otrzymał 321 punktów na 600 możliwych i został skierowany do realizacji.

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

3. „ARES” Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna w Kielcach ul. Mickiewicza 1 – Spółdzielnia prowadzi działalność w zakresie prostych prac remontowo-budowlanych oraz porządkowych. Spółdzielnia w poprzedniej edycji konkursu została wykluczona z postępowania konkursowego z powodu zaległości w składkach ZUS. Po otrzymaniu pożyczki Spółdzielnia uregulowała należności i mogła wystartować w konkursie. Przedmiotem wniosku był zakup sprzętu do pielęgnacji nagrobków cmentarnych. Budżet wniosku wynosi 20.000 zł. W postępowaniu konkursowym wniosek otrzymał 416 punktów na 600 możliwych i został skierowany do realizacji.
4. Łódzka Spółdzielnia Socjalna „Na Prostej” w Łodzi ul. Piliczna 1 – Powstała w I kwartale 2007r. Podstawowym profilem jest działalność w branży gastronomicznej. Wniosek jest kontynuacją poprzedniego grantu i ma na celu zwiększenie atrakcyjności bufetu prowadzonego przez Spółdzielnię w Zgierzu ul. Leśmiana 1. Bufet funkcjonuje na terenie basenu będącego w zarządzie WOSiR w Zgierzu. Budżet opiewa na kwotę 20.000 zł. Po wstępnym rozpatrzeniu pod względem formalnym, wniosek został skierowany do oceny merytorycznej. W wyniku oceny merytorycznej otrzymał 338 punktów na 600 możliwych i został skierowany do realizacji.

Rozliczenie projektu OWSS Łódź (w zł)

Lp.	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	w tym z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
1	Koszty obsługi administracyjnej	24.028,98	11.946,54	12.082,44
2.	Koszty pożyczek i grantów	96.014,11	96.014,11	--
Razem		120.043,09	107.960,65	12.082,44

OWSS ZAMOŚĆ – STOWARZYSZENIE „NOWA SZANSA”

Działalność tego OWSS była zorganizowana w oparciu o zawarte partnerstwo lokalne pomiędzy Stowarzyszeniem „Nowa Szansa” w Zamościu a Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Janowie Lubelskim. To partnerstwo miało pomóc grupie osób, które uczestniczyły w zajęciach Klubu Integracji Społecznej z Janowa Lubelskiego, podjąć decyzję o zorganizowaniu własnego podmiotu społeczno-gospodarczego. OWSS Zamość opracował własny *Regulamin Organizacyjny*, oraz *Regulamin udzielania pożyczek i przyznawania grantów*.

OWSS Zamość posiadał dwie siedziby, wykorzystując do tego celu pomieszczenia Stowarzyszenia „Nowa Szansa” w Zamościu oraz pomieszczenia OPS – KIS w Janowie Lubelskim.

Usługi doradcze

Utworzono 2 punkty doradztwa, wyposażone w infolinię, w których dyżury prowadzili specjaliści z dziedziny prawa spółdzielczego, w tym: prawa spółdzielni socjalnych. W tych punktach udzielano również porad finansowo-księgowych. W pracy doradczej brali udział przedstawiciele innych instytucji, takich jak: WAMA-COOP z Olsztyna, organizacja pozarządowa, PUP Zamość – doradca zawodowy, Bank Milenium O/Zamość – doradca finansowy. Dyżury punktów prowadzone były cyklicznie przez dwa dni w tygodniu do daty zakończenia projektu OWSS.

Usługi doradcze zostały wsparte warsztatami edukacyjno-informacyjnymi, przeprowadzonymi w kilku grupach osób bezrobotnych, mieszkańców okolicznych gmin.

W spotkaniach edukacyjno-informacyjnych uczestniczyło ponad 100 osób, w tym 68 osób bezrobotnych.

Wsparcie finansowe - Usługi pożyczkowe i granty

W okresie III i IV kwartału 2007r. przeprowadzono konkursy, poprzedzone szeroką akcją medialną. Komisja Konkursowa przyznała granty:

- Spółdzielni Socjalnej „Dragon” z Zamościa – 18.900 zł,
- Spółdzielni Socjalnej „Koziołek” z Lublina – 18.900 zł,
- Spółdzielni Socjalnej „Peron” z Motycza Leśnego – 20.000 zł

OWSS Zamość przewidywał jeszcze uwzględnienie wniosku Spółdzielni Socjalnej w Stoczku Łukowskim, która jednak nie podjęła ostatecznie w 2007r. swojej działalności gospodarczej, przekładając decyzję o jej uruchomieniu na rok 2008.

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Rozliczenie projektu OWSS Zamość (w zł)

Lp	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	w tym z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
1	Koszty obsługi administracyjnej	20.683,01	14.000,00	6.683,01
2.	Koszty pożyczek i grantów	77.744,32	74.000,00	3.744,32
Razem		10.427,33	88.000	98.427,33

OWSS RZESZÓW – RZESZOWSKA AGENCJA ROZWOJU REGIONALNEGO

Partnerami projektu były następujące instytucje: Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Powiatowy Urząd Pracy w Rzeszowie, Powiatowy Urząd Pracy w Leżajsku, MOPS w Rzeszowie, PEFRON O/Rzeszów, Polski Związek Głuchych O/Podkarpacki, Podkarpacki Urząd Wojewódzki, oraz ROPS Rzeszów.

Ponadto, do udziału w pracach komisji konkursowych zaproszono: Izbę Skarbową w Rzeszowie, ZUS O/Rzeszów oraz Polskie Radio Rzeszów.

OWSS Rzeszów udziela wsparcia finansowego następującym spółdzielniom socjalnym, które przedstawiły plany rozwoju, co dotyczyło spółdzielni już działających, oraz spółdzielni nowo powstałych:

- Spółdzielnia Socjalna „Konar” z Tarnobrzega – plan dalszego rozwoju - 20.000 zł,
- Spółdzielnia Socjalna „Kępak” z Rudawki – plan dalszego rozwoju - 20.000 zł,
- Spółdzielnia Socjalna Usługowa i Artystyczno-Krawiecka „Dance” z Rzeszowa (nowa) – 15.000 zł,
- Spółdzielnia Socjalna Usługowo-Remontowo-Budowlana „Sąsiedzi” z Górnowa (nowa) – 13.000 zł,
- Spółdzielnia Socjalna „RES PENTUM” z Rzeszowa – 12.000 zł.

OWSS Rzeszów prowadząc działalność doradczą na obszarze województwa podkarpackiego sygnalizuje, że proces tworzenia spółdzielni socjalnych jest trudny z uwagi na słabo rozwiniętą sieć instytucjonalnego wsparcia dla tych podmiotów, szczególnie po stronie instytucji samorządowych. Głównym problemem jest pozyskanie środków finansowych w formule kapitału początkowego.

Rozliczenie projektu OWSS Rzeszów (w zł)

Lp.	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	w tym z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
1	Koszty obsługi administracyjnej	29.852,31	19.431,40	10.420,91
2.	Koszty pożyczek i grantów	80.000,00	80.000,00	-----
Razem		109.852,31	99.431,40	10.420,40

OWSS BYCZYNA - WOJEWÓDZTWO OPOLSKIE – URZĄD MIASTA BYCZYNA

Ośrodek w Byczynie posiadając bogate doświadczenia w zakresie ekonomii społecznej kontynuował swoją działalność głównie w obszarze doradztwa oraz wsparcia finansowego – granty. Podjęta próba wspierania finansowego spółdzielni socjalnej w formie pożyczek nie powiodła się, bowiem okres 6 miesięcy jest zbyt krótkim czasem w kontekście zwrotu pożyczonych środków.

Usługi doradcze

Wykonywanie zadań w tym obszarze było wspomagane współpracą z Centrum Integracji Społecznej w Byczynie, Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bierawie oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Byczynie i Bank Spółdzielczy w Byczynie. Zorganizowano cykl szkoleniowy pt: *Praca socjalna*

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

najważniejszym instrumentem rozwoju i realizacji zadań polityki społecznej, oraz pt: *Spółdzielnia socjalna jako sposób tworzenia pracy dla osób bezrobotnych.*

Niezmierznie ważną inicjatywą OWSS Byczyna było zorganizowanie w II połowie 2007r. zjazdu założycielskiego *Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych.*

Wsparcie finansowe

Do konkursu grantowego ogłoszonego przez OWSS Byczyna zgłosiła się bardzo niewielka liczba spółdzielni. Praktycznie były to spółdzielnie już działające, które przedstawiły plany restrukturyzacji profilu gospodarczo-społecznego. Granty finansowe uzyskały następujące spółdzielnie socjalne:

- Spółdzielnia Socjalna Usługowo-Handlowo-Produkcyjna w Byczynie – projekt „*Spółdzielnia socjalna – przedsiębiorstwo, które może wyrobić sobie dobrą markę i być pożądanym partnerem na rynku pracy*” – kwota 20.000 zł – zakup podstawowych narzędzi, poprawa warunków bhp, remonty pojazdów mechanicznych
- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Ogniowo” w Kędzierzynie – Koźlu – projekt utworzenia biura adaptacji zawodowej – kwota 15.000 zł – zakup wyposażenia meblowego.
- Strzelecka Spółdzielnia Socjalna „Sydoraj” – projekt „*Dalszy rozwój – więcej zleceń*” – kwota 15.000 zł – zakup oprzyrządowania i działania marketingowego.

Wysokość środków finansowych przekazana tym spółdzielniom wynosi łącznie 50.000 złotych.

Rozliczenie projektu OWSS Byczyna (w zł)

Lp.	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	z tego z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
1	Koszty obsługi administracyjnej	25.000,00	15.000,00	10.000,00
2	Koszty usług doradczych	35.000,00	35.000,00	-----
3.	Koszty grantów	50.000,00	50.000,00	-----
Razem		110.000,00	100.000,00	10.000,00

WIELKOPOLSKI OWSS POZNAŃ - STOWARZYSZENIE NA RZECZ SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH W POZNANIU

Wielkopolski OWSS Poznań prowadził działania promocyjne wykorzystując do tego celu partnerską współpracę z Fundacją Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, powiatowymi urzędami pracy województwa wielkopolskiego oraz urzędami gmin. Kadra Wielkopolskiego OWSS Poznań uczestniczyła w wielu spotkaniach organizowanych bezpośrednio w siedzibach spółdzielni socjalnych, co umożliwiała jednocześnie przeprowadzić kampanię informacyjną dla niektórych osób bezrobotnych, zainteresowanych utworzeniem takich podmiotów ekonomii społecznej.

Wsparcie finansowe

Przygotowane dokumenty organizacyjne: regulamin, formularze wniosków konkursowych umożliwiły sprawne rozpatrywanie projektów poszczególnych wnioskodawców. W ogłoszonym konkursie wpłynęło łącznie 15 projektów na łączną kwotę potrzeb finansowych 172.879,50 zł. Dotacje przydzielono ostatecznie 9 spółdzielniom socjalnym na kwotę 74.677,50 zł, przy czym w wyniku dodatkowej decyzji Ministra Pracy i Polityki Społecznej przydzielającej kwotę 34.000 złotych udzielono wsparcia 5 dodatkowym (rezerwowym) projektom. Łączna kwota grantów wyniosła 117.000 zł. Wsparcie uzyskały następujące spółdzielnie socjalne:

W złotych

Lp	Spółdzielnia Socjalna	Kwota wnioskowana	Kwota przyznana
1.	WSS „Karinus” - Poznań	11.022,00	5.922,00
2.	Spółdzielnia Socjalna Ul - Września	9.960,00	4.390,00
3.	Spółdzielnia Socjalna „Kram” -	20.000,00	8.600,00

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

	Chudobczyce		
4.	Kwilecka Spółdzielnia Socjalna Kwilicz ²	20.000,00	6.300,00
5.	WSS „Elita” - Poznań	6.680,00	2.450,00
6.	Spółdzielnia Socjalna „Tajemniczy Ogród” - Poznań	19.743,50	14.043,50
7.	Spółdzielnia Socjalna „Świt” - Chudobczyce	6.500,00	6.000,00
8.	Spółdzielnia Socjalna „Ogrodnik” - Międzychód	16.700,00	12.850,00
9.	WSS „Syłka” – Poznań	17.122,00	14.122,00
10.	Gastronomiczna Spółdzielnia Socjalna „ArtSmak” – Poznań	9.332,00	2.450,00
11.	Spółdzielnia Socjalna „MaxStyl” – Poznań	8.750,00	4.650,00
12.	Spółdzielnia Socjalna „Przystań” – Poznań	8.660,00	2.630,00
13.	Spółdzielnia Socjalna „Marszewo” - Posadowek	6.650,00	5.000,00
14.	Spółdzielnia Socjalna Marszewo	5.260,00	3.160,00
Razem		172.879,50	117.000,00

OWSS KRAKÓW – ZWIĄZEK LUSTRACYJNY SPÓŁDZIELNI PRACY – AGENCJA ROZWOJU SPÓŁDZIELNI – KRAKÓW

Rodzaje działań prowadzonych przez OWSS Kraków obejmowały następujące obszary tematyczne:

Usługi szkoleniowe

W ramach prowadzonych działań edukacyjno-informacyjnych wykorzystano współpracę z praktykami, czyli spółdzielcami takich podmiotów jak: Spółdzielnia Socjalna „Gorliczanin” z Gorlic i Spółdzielnia Socjalna „Victoria” z Mogilan. Cykle szkoleniowe obejmowały następującą tematykę: bhp dla kadry kierowniczej spółdzielni socjalnych, bhp dla pracowników spółdzielni socjalnych, oraz instrumenty ekonomiczne wspierające zarządzanie spółdzielniami socjalnymi.

Warsztaty strategiczne

To działanie OWSS Kraków przeprowadzone zostało w siedzibach spółdzielni socjalnych oraz obejmowało tematykę doradczą jaka była postulowana przez poszczególne spółdzielnie, które chciały uzyskać pomoc prawną, ekonomiczną, oraz księgową. Takim działaniem zostały objęte takie spółdzielnie socjalne jak: „Nov-bud” z Krakowa, Małopolska Spółdzielnia Socjalna w Krakowie, Spółdzielnia Socjalna „Gorliczanin” z Gorlic.

Pożyczki

Podjęta została decyzja o udzieleniu pożyczki na opłacenie składki ubezpieczenia społecznego dla Spółdzielni Socjalnej „Gorliczanin” – 13.729,70 zł. Pożyczka spłacona w dwóch ratach.

Granty finansowe

Komisja konkursowa OWSS Kraków rozpatrzyła wnioski trzech spółdzielni socjalnych, przydzielając im granty finansowe w wysokości po 20.000 zł. Tymi spółdzielniami są: Spółdzielnia Socjalna „Vifenix”, Spółdzielnia Socjalna „SARE” oraz Spółdzielnia Socjalna „Gorliczanin”.

Rozliczenie projektu OWSS Kraków (w zł)

Lp.	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	z tego z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
1	Koszty obsługi administracyjnej	30.366,92	17.742,92	12.624,00
2	Koszty usług doradczych	21.982,08	21.982,08	-----
3.	Koszty pożyczki	13.729,70 ^x	13.792,70 ^x	-----
4.	Koszty grantów	60.000,00	60.000,00	-----
Razem		112.624,00	100.000,00	12.624,00

^{x)} środki pożyczki zostały zwrócone w terminie przed zakończeniem projektu OWSS

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

OWSS WAŁBRZYCH – REGIONALNE CENTRUM WSPIERANIA INICJATYW POZARZADOWYCH W WAŁBRZYCHU

Podobnie jak pozostałe ośrodki obszary tematyczne obejmowały: porady prawno-ekonomiczne doradztwo specjalistyczne, doradztwo szkoleniowe oraz usługi wsparcia finansowego (granty).

Usługi doradcze

Prowadzenie tej działalności było ukierunkowane przede wszystkim wobec grup nowo powstających spółdzielni socjalnych. Dlatego też usługi te były oferowane jako bezpłatne poradnictwo, obejmujące: przygotowywanie statutów spółdzielni socjalnych, przygotowywanie wzorców dokumentów rejestracyjnych, oraz pomoc w tworzeniu wewnętrznych dokumentów organizacyjnych każdej nowo powstałej spółdzielni socjalnej. OWSS Wałbrzych prowadził również porady eksperckie z zakresu pozyskiwania środków finansowych z EFS. OWSS Wałbrzych utworzył bezpłatny punkt warsztatowy, w skład którego wchodziły:

- multimedialna sala komputerowa, dostępna dla tych osób które chciały przygotowywać pierwsze dokumenty oraz formularze w przypadku braku posiadania własnego sprzętu komputerowego,
- sala wykładowa, w której mogły odbywać się zebrania poszczególnych grup założycielskich, dla omawiania własnych spraw organizacyjnych związanych z zawiązywaniem spółdzielni socjalnych.

Wsparcie finansowe – fundusz grantowy

W ramach opracowanego regulaminu konkursowego w II półroczu 2007r. rozpatrzono kilka wniosków spółdzielni socjalnych przyznając kwoty środków finansowych następującym podmiotom:

Spółdzielnia	Profil działania	Kwota dofinansowania
Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna „Ogrody Smaków”	Usługi gastronomiczne	20.000 zł, doposażenie techniczne
Spółdzielnia Socjalna „01”	Usługi budowlane i biurowe (czystość)	20.000 zł, doposażenie w narzędzia, odzież roboczą, komputery
Spółdzielnia Socjalna „Tęcza”	Usługi wypożyczenia sprzętu budowlanego	20.000 zł, zakup sprzętu niezbędnego do rozpoczęcia działalności gospodarczej
Spółdzielnia Socjalna „Mona Lisa”	Usługi gastronomiczne	20.000 zł, zakup sprzętu specjalistycznego

Rozliczenie projektu OWSS Wałbrzych (w zł)

Lp	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	z tego z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
1	Koszty obsługi administracyjnej	20.000,00	20.000,00	-----
2	Koszty usług doradczych	13.400,00	3.400,00	10.000,00
3.	Koszty grantów	80.000,00	80.000,00	-----
Razem		113.400,00	103.400,00	10.000,00

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

OWSS RUDA ŚLĄSKA – POWIATOWY URZĄD PRACY W RUDZIE ŚLĄSKIEJ

OWSS Ruda Śląska to jedyny w Polsce ośrodek, który powstał z wyodrębnienia organizacyjnego w Powiatowym Urzędzie Pracy w Rudzie Śląskiej. Ośrodek ten posiadał własny regulamin organizacyjny a także strukturę organizacyjną mimo podległości służbowej pracowników oddelegowanych do prac w tym ośrodku. Skład osobowy tworzyli pracownicy urzędu pracy posiadający specjalności w zakresie doradztwa zawodowego, doradztwa projektowego EFS, doradztwa prawnego i księgowego.

Wydano kilka publikacji, oraz przeprowadzono szeroką kampanię informacyjną w lokalnych mediach, w tym w prasie: Dziennik Zachodni, Goniec Górnos Śląski, Wiadomości Rudzkie. Odrębnym działaniem była współpraca z ośrodkiem lokalnej telewizji „TV Sfera”.

Usługi doradcze

W specjalnie opracowanym harmonogramie działania punktu porad został zaproponowany podział czasowy według specjalności, i tak: porady prawne w poniedziałki i środy, porady księgowe w poniedziałek. Usługi doradcze zostały wzmocnione kilkoma cyklami szkoleniowymi, przy współpracy z partnerami społecznymi, np.: Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych w Rybniku.

Wsparcie finansowe

W II półroczu 2007r. zainteresowanie wsparciem finansowym było znacznie większe niż w pierwszych miesiącach minionego roku, co między innymi wynikało z funkcjonowania OWSS Ruda Śląska w strukturach Powiatowego Urzędu Pracy (Fundusz Pracy – dotacje).

Do ogłoszonego konkursu grantowego zgłosiło się 11 podmiotów spółdzielczych, w tym: 3 nowe grupy inicjatywne, oraz o spółdzielni socjalnych już działających.

Wsparcie finansowe uzyskiwały następujące spółdzielnie:

- Spółdzielnia Socjalna „Dobry Początek” za projekt „Pomóż sobie, pomóż innym” – kwota 20.000 zł – z przeznaczeniem na zakup sprzętu gastronomicznego,
- Bytomska Spółdzielnia Socjalna za projekt „Rozpoczęcie działalności spółdzielni socjalnej Bytom” – kwota 20.000 zł - z przeznaczeniem na dofinansowanie zakupu sprzętu poligraficznego,
- Spółdzielnia Socjalna „Jedność” z Chorzowa za projekt „doprowadzenie pomieszczeń lokalowych dla potrzeb uruchamianej działalności gospodarczej oraz ich wyposażenie” – kwota 20.000 zł - z przeznaczeniem na zakup sprzętu pralniczego i środków chemicznych,
- Spółdzielnia Socjalna „Red Head” z Bytomia za projekt „Utworzenie Spółdzielni Socjalnej” – kwota 20.000 zł - z przeznaczeniem na zakup sprzętu do reklamy i fotografii.

Rozliczenie projektu OWSS Ruda Śląska (w zł)

Lp	Rodzaj kosztów	Całość zadania (zgodnie z umową)		
		koszt całkowity	z tego z dotacji	z tego z finansowych środków własnych, środków z innych źródeł
1	Koszty obsługi administracyjnej	20.000,00	20.000,00	-----
2	Koszty usług doradczych			
3.	Koszty grantów	80.000,00	80.000,00	-----
Razem		100.000,00	100.000,00^x	

^x w ostatecznym rozliczeniu kosztów dotacji nastąpił niewielki zwrot kwoty, co związane było z dokładnym rozliczeniem faktur spółdzielni socjalnych

OWSS OLSZTYN – MIEJSKI OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ - OLSZTYN

W II półroczu 2007r OWSS Olsztyn dysponował kwotą 45.000 zł, w tym: 22.500 zł z przeznaczeniem na granty dla spółdzielni socjalnych. Wsparcie finansowe (granty) uzyskiwały: Spółdzielnia Socjalna „UNITY” – 13.405 zł, Spółdzielnia Socjalna „Przyszłość” – 7.000 zł, Spółdzielnia Socjalna „Budownictwo” – 2.095 zł.

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

OWSS Olsztyn utrzymywał kontakt z 14 spółdzielniami socjalnymi działającymi na obszarze województwa warmińsko -mazurskiego. Są nimi:

Nazwa Spółdzielni	Siedziba - Miejscowość	Zakres działalności
Spółdzielnia Socjalna „Róża”	Sorkwity	Haft artystyczny
Spółdzielnia Socjalna „AGROZUL”	Pakosze	Usługi różne
Spółdzielnia Socjalna „Blask”	Dobre Miasto	Prace porządkowe, opieka nad dziećmi
Spółdzielnia Socjalna „Budownictwo”	Olsztyn	Prace remontowo-budowlane
Spółdzielnia Socjalna „Unity”	Olsztyn	Gastronomia
Spółdzielnia Socjalna „Jame Roma”	Olsztyn	Działalność artystyczna, prace remontowe
Spółdzielnia Socjalna Rękodzieła Artystycznego	Kalinowo	Rękodzieło artystyczne, prace remontowe
Spółdzielnia Socjalna „Przyszłość”	Olsztyn	Gastronomia, handle obwoźny, prace porządkowe
Spółdzielnia Socjalna „Pomocna Dłoń”	Olsztyn	Prace opiekuńcze, prace porządkowe
Spółdzielnia Socjalna „Stara Szkoła”	Prostki	Produkcja wyrobów edukacyjnych i szkolnych
Spółdzielnia Socjalna „Szansa”	Ruciane Nida	Prace porządkowe i prace remontowe
Spółdzielnia Socjalna „Klar”	Olsztynek	Prace porządkowe
Spółdzielnia Socjalna „Motywy”	Olsztyn	Projektowanie druków artystycznych i reklamowych
Spółdzielnia Socjalna „Sanlab”	Olsztyn	Prace pomocnicze w diagnostyce weterynaryjnej

III.2.3 EFEKTY DZIAŁANIA OŚRODKÓW WSPARCIA SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Z dotychczasowego funkcjonowania Ośrodków Wsparcia Spółdzielni Socjalnych wynika kilka ogólnych wniosków podsumowujących tę działalność :

Wniosek nr 1: *Potrzeba kontynuacji działań wspierających ze strony Ministra Pracy i Polityki Społecznej – kontynuacja OWSS-ów.*

W roku 2005 z inicjatywy Ministra Pracy i Polityki Społecznej funkcjonowało 5 ośrodków doradczo-wspierających (tzw. RFES). W roku kolejnym, oraz w 2007 w Polsce takich ośrodków było 11.

Jeśli przyjąć, że efektem pierwszego roku działania tych ośrodków było utworzenie 20 spółdzielni socjalnych na 40 zarejestrowanych w KRS na koniec grudnia 2005r., to w okresie 2006-2007 nowo powstałych spółdzielni socjalnych, które skorzystały z pomocy OWSS było już ponad 60 na 134 zarejestrowanych w KRS w grudniu 2007r. Wspieranie przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej rozwoju spółdzielczości

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

socjalnej oraz promowanie najlepszych dobrych praktyk w tej dziedzinie ekonomii społecznej przyczyniło się również do skonsolidowania środowiska spółdzielców socjalnych. W dniu 22 czerwca 2007r w Byczynie zawiązał się Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych, który w dniu 23 listopada 2007r. postanowieniem Sądu Rejonowego w Warszawie - XII Wydział Gospodarczy, Krajowego Rejestru Sądowego, uzyskał wpis - Rejestru Organizacji Społecznych i Zawodowych - pod numerem KRS 0000292252.

Dążeniem programowych działań Ministra Pracy i Polityki Społecznej jest utworzenie przynajmniej jednego OWSS w każdym województwie.

Wniosek nr 2: Potrzeba utrzymania podstawowego profilu działania OWSS – wsparcie dla początkowego okresu funkcjonowania każdej spółdzielni socjalnej

Każdy z działających OWSS prowadził swą działalność w trzech podstawowych obszarach pomocowych:

- **Usługi doradcze** – najczęściej związane z przygotowaniem podstawowej dokumentacji spółdzielni socjalnych – uchwała założycielska, statut, uchwała o rozpoczęciu działalności gospodarczej,
- **Usługi edukacyjne** – najczęściej wykonywane wobec grup spółdzielców, chcących założyć własny podmiot społeczno-gospodarczy w formule warsztatów oraz spotkań konsultacyjnych z istniejącymi już spółdzielniami. Często jest to pomoc finansowa w organizowaniu tego typu spotkań. Ponadto, przedstawiciele OWSS działają w gminach, nakłaniając osoby bezrobotne do zakładania własnych spółdzielni (przykład OWSS Warszawa).
- **Usługi finansowe** – granty na pierwsze wyposażenie spółdzielni w podstawowy sprzęt techniczny (bardzo często komputerowy z oprogramowaniem), a także bardzo rzadko pożyczki i poręczenia.

Jak trudnym w początkowym okresie funkcjonowania każdej spółdzielni socjalnej jest właściwe przygotowanie się osób bezrobotnych do prowadzenia własnej działalności świadczy fakt, że czas jaki upływa od zgłoszenia przez spółdzielnie socjalne daty rozpoczęcia działalności gospodarczej (do urzędu skarbowego), czyli czas od momentu podjęcia decyzji o założeniu spółdzielni socjalnej (uchwała członków założycieli) do momentu rozpoczęcia faktycznej działalności:

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Zgłoszenie działalności od daty założenia spółdzielni	Struktura udziałowa
Spółdzielnie posiadające zgłoszenie w tym:	100,0%
Zgłoszenie w ciągu 1 miesiąca	7,1%
Zgłoszenie do 3 miesięcy	28,6%
Zgłoszenie do 6 miesięcy	42,9%
Zgłoszenie powyżej 6 miesięcy	21,4%

Ponadto, w wielu spółdzielniach socjalnych istnieją trudności w zatrudnieniu tzw. grupy fachowców (wg. ustawy relacja spółdzielcy – fachowcy tj. 80 : 20). W 2006r. tylko w 4 spółdzielniach socjalnych na 40 zarejestrowanych w KRS zatrudnieni byli „fachowcy”, czyli osoby posiadające przygotowanie do prowadzenia np. księgowości, lub o specjalnościach technicznych.

OWSS jest w stanie pomóc praktycznie każdej spółdzielni socjalnej, bowiem często te ośrodki działają jako organizacje III sektora lub specjalistyczne jednostki jak Agencja Rozwoju Spółdzielczości w Krakowie.

IV. PODSUMOWANIE – KIERUNKI DZIAŁAŃ W OBSZARZE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

(Departament Pomocy i Integracji Społecznej, Departament Pożytku Publicznego)

Okres ostatnich kilku lat utwierdził administrację rządową i samorządową a także środowisko III sektora, że wspólne działania zarówno w sferze legislacyjnej, jak również promocyjno-edukacyjnej oraz praktycznej inicjacji, szczególnie w spółdzielczości socjalnej mogą przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy, a więc zmierzaniu do uzyskiwania wzrostu w Polsce wskaźnika zatrudnialności – dążenie do jego 60% poziomu.

Rozwój przedsiębiorczości społecznej wymaga przede wszystkim:

- skoncentrowania wysiłków w okresie 2008-2013 na wykorzystaniu możliwych do pozyskania środków finansowych, zarówno ze źródeł krajowych jak i unijnych (EFS),
- ustawicznej edukacji osób zainteresowanych bezpośrednio zakładaniem podmiotów przedsiębiorczości społecznej (np. osoby bezrobotne lub zagrożone wykluczeniem społecznym) oraz pracowników służb zatrudnienia, pomocy społecznej, centrów

MINISTERSTWO PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

integracji społecznej oraz już działających spółdzielni socjalnych i tworzonych przez nie związków rewizyjnych,

- modyfikacji rozwiązań prawno – ekonomicznych ujętych w aktach prawnych dla tworzenia warunków do powstawania podmiotów przedsiębiorczości społecznej, ośrodków wspierania spółdzielni socjalnych, a także organizowaniu partnerstw publiczno – społecznych.

IV.1 NAJWAŻNIEJSZE DZIAŁANIA MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ NA OKRES 2008-2013

A. Kontynuacja programu resortowego „*Wspieranie rozwoju spółdzielczości socjalnej*” z jednoczesną realizacją projektu systemowego w ramach nowej edycji Programu Operacyjnego „Kapitał Ludzki” – pt: „*Zintegrowany system wsparcia zatrudnienia socjalnego i ekonomii społecznej*”

Rokrocznie Minister Pracy i Polityki Społecznej dysponuje na własny resortowy program niewielką kwotą środków budżetowych - 1,0 mln zł (część 44. *Zabezpieczenie społeczne*). Realizacja zadań programu a tym samym zadań wykonywanych przez OWSS odbywa w formule rocznej – finansowanie budżetowe, a więc od stycznia do grudnia każdego roku. Dlatego też, praktycznie nie udaje się OWSS-om rozwinąć działalności w zakresie:

- a) poręczeń – w przypadku wspierania osób bezrobotnych zamierzających utworzyć spółdzielnię socjalną i ubiegających o środki na ten cel z Funduszu Pracy,
- b) pożyczek - na opłatę składek ubezpieczeniowych spółdzielców, którym Fundusz Pracy będzie je refundował na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2006 o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. 94, poz. 651),
- c) pożyczek - na zakup materiałów i narzędzi niezbędnych do wykonania udzielonego zamówienia publicznego lub wykonania powierzonej realizacji zadania publicznego zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn zm.),
- d) pożyczek - na wadium składane podczas uczestnictwa w przetargu oraz na wniesienie zabezpieczenia należytego wykonania umowy, o których mowa w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. Nr 19, poz. 177, z późn. zm.).

Systemowy projekt finansowany z EFS pt: „*Zintegrowany system wsparcia zatrudnienia socjalnego i ekonomii społecznej*” przewiduje:

- 1) Utworzenie sieci wsparcia dla podmiotów integracji społecznej działających w sferze zatrudnienia socjalnego (CIS i KIS), a więc przygotowujących poprzez usługi

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

reintegracji społecznej i zawodowej osoby do ewentualnej własnej działalności gospodarczej,

2) Zbudowanie instytucjonalnej sieci tworzonych w ramach działań regionalnych instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej w tym:

- zbudowanie zaplecza metodyczno – szkoleniowego dla regionalnych instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej oraz specjalistycznych szkoleń dla podmiotów ekonomii społecznej;
- organizacja szkoleń dla regionalnych instytucji otoczenia sektora ekonomii społecznej oraz specjalistycznych szkoleń dla podmiotów ekonomii społecznej;
- organizacja specjalistycznych szkoleń dla pracowników pomocy i integracji społecznej oraz służb zatrudnienia w zakresie rozwoju ekonomii społecznej;

B. Kontynuacja działań programowych w ramach inicjatywy Fundusz Inicjatyw Obywatelskich wraz z nowelizacją ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Na działania programowe „FIO” przeznaczać się będzie rokrocznie 60 mln złotych, co pozwoli inicjować nie tylko organizacjom pozarządowym działania w obszarze przedsiębiorczości społecznej ale również zwiększać ich potencjał ekonomiczny, w tym: stan miejsc pracy, szczególnie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przygotowany zostanie projekt nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, którego celem będzie wprowadzenie nowej formuły współpracy, mianowicie partnerstwa publiczno-społecznego. Ta nowa formuła będzie dotyczyła współpracy gmin lub powiatów z organizacjami pozarządowymi przy realizacji zadań publicznych oraz współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi przy realizacji zadania publicznego na rzecz społeczności lokalnej.

C. Nowelizacja ustawy o spółdzielniach socjalnych

Projektowana regulacja ma na celu:

- ułatwienie tworzenia i funkcjonowania spółdzielni socjalnych,
- rozbudowę instrumentów wspomagających zatrudnienie,

MINISTERSTWO PRACY i POLITYKI SPOŁECZNEJ

- stworzenie nowych regulacji na rzecz budowy systemu wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób podejmujących działalność w ramach sektora gospodarki społecznej,
- umożliwienie wsparcia podmiotów gospodarki społecznej ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Do podstawowych kwestii w sferze regulacyjnej należy zaliczyć:

- złagodzenie proporcji pomiędzy osobami zagrożonymi wykluczeniem a pozostałymi członkami spółdzielni ze stanu 80 do 20 na rzecz relacji 50 na 50. Ponadto wprowadzenie możliwości udziału osób nie należących do grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w zakładaniu spółdzielni socjalnych.
- wprowadzenie możliwości tworzenia spółdzielni socjalnych przez jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe - jako kolejnego elementu na rzecz wsparcia osób, które chcą się aktywizować. Propozycja ta zakłada obowiązek zatrudniania osób zagrożonych wykluczeniem a następnie przekazanie spółdzielni w ręce osób tam zatrudnionych.
- zwiększenie możliwości wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem w założeniu i pierwszym okresie funkcjonowania spółdzielni socjalnych tak, aby ułatwić ich rozwój ekonomiczny i doprowadzić do ekonomicznego usamodzielnienia osób rozpoczynających działalność w tej formie – wyższe poziomy dotacji z Funduszu Pracy.
- skorelowanie działań podmiotów zatrudnienia socjalnego z działaniami na rzecz ich usamodzielnienia poprzez zatrudnienie lub własną działalność w formie spółdzielni.
- budowy kompleksowego systemu infrastruktury wspierającej osoby podejmujące zatrudnienie, w tym zatrudnienie w ramach spółdzielni socjalnych.

Dodatkowym impulsem jest określenie przez Radę Ministrów w Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007 – 2015, jak również w Krajowym Programie Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna 2006 - 2008 wsparcia dla rozwoju gospodarki społecznej, w tym szczególnie spółdzielni socjalnych. Znalazło to swój wyraz w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki, w którym w Priorytecie VII - Promocja integracji społecznej, wskazano działania mające na celu wspieranie rozwoju spółdzielni socjalnych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.